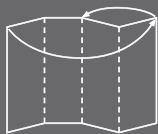

Deze 4 pagina's
kunt u vouwen
tot een folder!

Wandel
ROUTE

Informatie

Wikelerbosk

De historische wandelroute is ongeveer 1,5 km. De start is bij de monumentale entree aan de Menno van Coehoornweg in Wyckel.

Wilhelmina-oard

De wandelroute biedt de keuze uit 3 mogelijkheden:

- * Een wandeling van 2,4 km door het open landschap van 'De Heide' en rond een jong aangeplant bos. De start is bij café-restaurant Hjr is 't, Huisterheide 6, Sint-Nicolaasga. Direct vanaf de parkeerplaats links het fietspad op, op de driesprong rechts en na een paar meter bij het bord van It Fryske Gea door het klaphek.
- * Een wandeling van 1,7 km door het bos achter het monumentale pand Wilhelmina-oard aan de Scharleijen in Sint Nicolaasga. Er is geen speciale parkeerplaats, maar parkeren kan in de woonwijk. De ingang van het bos is tegenover een boerderij (zie kaartje).
- * Een combinatie van beide is zeer goed mogelijk met een totale lengte van 4,1 km.

Starten kan op beide plaatsen.

Panelen

In beide natuurgebieden staan informatiepanelen.

Toegankelijkheid

Zowel het Wikelerbosk als Wilhelmina-oard zijn vrij toegankelijk op wegen en paden.

Honden

Aangelijnd zijn honden toegestaan.

Natuurroutes

Bekijk ook alle andere wandelroutes op www.itfryskegea.nl/natuurroutes

It Fryske Gea
Postbus 3
9244 ZN Beetsterzwaag
Tel. (0512) 38 14 48
E-mail info@itfryskegea.nl
Website www.itfryskegea.nl

Wandelen in Wilhelmina-oard en Wikelerbosk

Dwalen over twee adellijke landgoederen
van weleer met rechte lanen
en romantische wandelpaden.

Wikelerbosk

Een onverwacht pareltje middenin het Gaasterlandse dorp Wyckel. Alleen al de entree van het Wikelerbosk - ook wel het Van Coehoornbosk genoemd - maakt dit unieke natuurgebiedje van It Fryske Gea bijzonder. Het is de 'homeije' van de oprijlaan naar de voormalige buitenplaats Meerenstein, gebouwd in opdracht van vestingbouwer Menno van Coehoorn. Hij liet ook het bos aanleggen, vandaar de tweede naam.

De beroemde veldheer en vestingbouwkundige werd in 1747 in Britsum geboren. Hij trouwde met Magdalena van Scheltinga, de enige erfgenaam van de Van Wyckels. Menno van Coehoorn ontwierp een nieuwe state die werd gebouwd op de plaats van het oude stamslot van deze adellijke familie. Helaas is de state in 1811 afgebroken. De veldheer die nauwe banden had met de stadhouders Maurits en Frederik Hendrik is ook de man die opdracht gaf voor de aanleg van de polderdijk tussen het Slotermeer en Wyckel. Zo ontstond de Coehoornpolder. In de Vaste Burchtkerk met de beeldbepalende zadeldaktoeren - al eeuwenlang een bakken in het glooiende landschap en de polders - staat het praalgraf van baron Menno van Coehoorn.

De lusthof in Frans geometrische stijl met rechte lanen en rechthoekige vakken dateert uit 1860. Later zijn elementen uit de Engelse landschapsstijl toegevoegd. In 1949 kocht It Fryske Gea het Wikelerbosk, mede om de botanische, historische en recreatieve waarden. Het bos neemt overigens in het dorp een centrale plaats in: de ijsbaan, op de plek waar ooit huize Meerenstein stond, ligt mooi beschermt tussen de bomen, evenals het korfbalveld van DTG.

Slotgracht

Direct na de poort rechts loopt het pad achter de kerk en de pastorie langs de voormalige slotgracht, al is er wel enige verbeelding voor nodig om de huidige sloot als zodanig te herkennen.

1. Stinzenplanten

De botanische rijkdom van dit wandelbos is van grote waarde. In het voorjaar bloeit de stinzenflora weelderig. Deze stamt waar-

Gevulde bosanemoon / Fulde boskanemoon

schijnlijk uit de tijd dat elementen uit de Engelse landschapstijl aan de lusthof werden toegevoegd. Zo groeit er daslook of sipeltsjesblom (vanwege de geur), vingerhelmbloem, adderwortel, gewone vogelmelk en bosanemoon met dubbelgevulde bloemen. Deze stinzenplant komt maar op een paar plaatsen in Nederland voor.

2. Grutte Berch

Deze heuvel heet in de volksmond Grutte Berch. In de tijd dat de bomen en struiken kaal zijn, is er een prachtig uitzicht.

3. De Plantage

Hier heeft waarschijnlijk vroeger een theekeupel gestaan, omzoomd door lindebomen zoals destijds gebruikelijk was. De lindebomen die zijn geveld door ouderdom worden op verzoek van de lokale werkgroep Griene Romte vervangen door nieuwe lindes. Van hieruit is de vijver met een eilandje te zien, een veel voorkomend element in de historische buitenplaatstuinen.

Paddenstoelen

Het Wikelerbosk kent maar liefst 120 soorten paddenstoelen. Algemene soorten zijn gewone zwavelkop, gele aardappelbovist, geelwitte russela, gewoon elfenbankje en melksteelmycena. Opvallender en zeldzamer zijn grote oranje bekerzwam, zwavelzwam, witte kluiszwam en de in onze provincie heel spaarzame sparrenveertje en gewone morielje. Deze gewone morielje is overigens een typische voorjaarssoort in vooral april en mei. De zeldzame paddenstoel staat op de Rode Lijst en komt vooral voor op de

Grote oranje bekerzwam / Grutte oranje kûmswam

Ransuil / Hoarnûle

Waddeneilanden en is in het verleden tweemaal gezien in het Wikelerbosk, op de plek waar ook de stinzenplanten groeien. Het Sparrenveertje is een koraalachtige zwam met een teerachtige geur. Deze inheemse paddenstoel is okerbruin tot lilabruin.

Rijke vogelbevolking

De boomklever is een vertrouwde gast in het Wikelerbosk. De vogelbevolking is rijk met onder meer gaai, grote bonte specht, pimpelmees, roodborst, winterkoning, zwartkop, tuinfluiter, zanglijster, grote lijster, boomkruiper en ransuil. Voor diverse vogelsoorten is de voormalige luthof tijdens de vogeltrek een ideale rustplaats.

Dassen en vleermuizen

Het bos is ook het domein van dassen en vleermuizen. Wie geluk heeft, kan in de schemering de gewone dwergvleermuis, de rosse vleermuis, de laatvlieger en de ruige dwergvleermuis zien.

Historische elementen

Het Hystoarisk Wurkferbân Wikel heeft in samenwerking met It Fryske Gea het theekeopeltje op de ijsbaan, de brug en de stenen bank geplaatst. Bij alle drie de objecten staan informatiepanelen.

Wilhelmina-oord

Wilhelmina-oord mag dan niet groot zijn, maar vormt samen met de omliggende bossen een waardevolle omgeving voor dieren en planten. Het landgoed, bij St Nicolaasga, is in 1845 aangelegd en sinds 1986 in bezit van It Fryske Gea. Opdrachtgever was jonkheer Van Beyma, de toenmalige burgemeester van Lemsterland. In 1903 stichtte freule Van Eijsinga het buiten 'Wilhelminaoord', dat in de loop der jaren veel bestemmingen heeft gehad. Momenteel is het een particulier verzorgingshuis.

In het kader van de ruilverkaveling is een 'groene' verbindingzone gemaakt met de Vegelinsbossen aan de noordkant van het dorp. In wat 'De Heide' wordt genoemd - hier was vroeger één groot heidegebied - is onlangs een wandelpad gemaakt. Het pad is omzoomd door een singel tot aan het bos en rond een stuk dat is aangeplant met bomen en struiken. De bosrand van deze aanplant is flink opengemaakt zodat er veel meer ruimte is voor vogels en insecten. In enkele sloten groeit volop krabbenscheer en voor li-

Zwartkopje / Nettelkrûper

bellen zoals de groene glazenmaker is het een ideaal gebied. Langs het pad profiteren insecten en vlinders van een weelderige grasstrook met bloemen.

Op twee plaatsen sluit deze nieuwe route (rood) aan op de wandelroute in het bos (geel). Een paar keer moet een oversteek worden

Sperwer / Sparwer

gemaakt via de klaphekken. Het pad wordt regelmatig gemaaid door bewoners van het in de buurt gelegen Thomashuis, een huis voor mensen met een beperking. Zij zorgen voor het onderhoud met een door It Fryske Gea geschonken zitmaaier.

Struiken

In het bos vallen de prachtige hulststruiken op, een soort van oude bossen. Ze hebben gezelschap van de gewone esdoorn, eenstijlige meidoorn, berk en wilde lijsterbes. Verder groeien hier braam, framboos en tal van varens.

De bewoners

Natuurlijk zijn er veel vogels zoals zwartkop, grote bonte specht, lijsterachtigen, roodborstje, boomklever, wielewaal (al is die de laatste tijd niet meer gehoord), bonte vliegenvanger en Vlaamse gaai. Ook buizerd en sperwer hebben hier hun nesten. En net als in het Wikelerbos huist ook hier een grote dassenfamilie.

Paddenstoelen

Het bos is met zo'n 40 soorten rijk aan paddenstoelen, zoals geel hoortje, doolhofzwam, zwarte trilzwam, oranje aderszwam, dennenvlamhoed, gewone krulzoom en ziekenhuisboomkorst. De meeste zijn gangbaar, maar er zijn ook een paar bijzondere. De grofplaatrussula bijvoorbeeld die soms al in de zomer is te vinden. Na een tijdje zijn er soms bundeltjes kleine paddenstoelen op de rottende hoed te zien, plaatjeszwamgasten en soms poederzwamgasten. De esdoornvlekkenzwam herkennen mensen vaak niet als paddenstoel. Soms zijn ze al te zien als de bladeren nog aan de bomen zitten. Een opvallende gast is de doolhofzwam die wel 20 cm breed is. Deze opruimer van eikenhout is op stronken en dikke takken te vinden. Het mosschelpje is te zien op dikke, bemoste

beuken met lichte kringen in het mos. Wie geluk heeft, ziet de op dood lijkende plekken kleine, schelpachtige op de kop hangende paddenstoeltjes. Het mosschelpje is waarschijnlijk de meest zeldzame paddenstoel in Wilhelmina-oard.

Witte kluiwzwam / Wite bonkjeszwam